

hvad der ogsaa blev bemærket af den ærede Rigsdagsmand for Odense; at en stor Deel af disse Resultater sandsynlig sthydes dette, at der ved Siden af disse Skoler findes en stadig Kontrol, at der ved Siden af dem findes en Konkurrent, som stadig minder om, at det ikke gaaer an at forlade det, som er det egentlige Formaal for deres Bestræbelser, men at de maae vide at forene de finansielle Hensyn, som altid for en væsentlig Grad ere ledende for den, der stifter en privat Skole, med de høiere Formaal, som ere ham anbefalede. Blandt de store Færee, som de private Skoler ere undergivne, og som efter min Overbeviisning let kunne lede dem paa Afveie, skal jeg her kun nævne nogle faa. Jeg troer, at det ikke er nogen helbig Omstændighed, at en stor Deel af de private Skoler ere nødsagede til, i alt Fald i de lavere Klasser, at have et Apparat af unge, uerfarne og meget hyppig stiftende Lærere, meget hyppig stiftende, fordi det Bederlag, der kan lydes dem for deres Arbeide, er saa ringe og usikkert, at det ikke lang Tid kan ventes at ville fængsle en Mand's Interesse og Arbeide. Jeg anseer det fremdeles for at være en meget stor Fare, at Underviisningen let føres i stærkt overfyldte Klasser, thi da det ved denne Industri som ved forskjellige andre er „Mængden, der skal gjøre det“, saa nødes de private Skolebestyrere meget ofte til at overfyldte deres Klasser i en saadan Grad, at det er umuligt, at der kan stjaekkes enhver enkelt af Eleverne den Opmærksomhed og Agtpaaagivenhed, som er nødvendig. Men der er endelig for det Tredie en meget stor Fare, og det en Fare, som absolut maae gjøre sin Indflydelse gjældende paa hele Underviisningen, nemlig at de private Skoler for at komme i Ny og for at vinde Berømmelse som gode Skoler lægge stærkt an paa og fristes til at lægge stærkt an paa at producere Vidundere istedetfor at producere Dygtigheder. Det, at en Skole kan siges ved enhver Examen at have produceret, som den ærede Rigsdagsmand kalder det, saa og saa mange laudabiles præceteris — (Tscherning: Jeg sagde „frembragte“); forleden Dag sagde den ærede Rigsdagsmand: „producerede“, men jeg skal med største For-

nielse rette mig efter ham i denne Henseende; der er saa Tid, hvori jeg kan føie den ærede Rigsdagsmand, at det vilde være ubilligt, om jeg ikke i et saa underordnet Punkt vilde føie mig efter ham — der er som sagt en Fristelse for de private Skoler til at frembringe saa mange Førstekarakterer som muligt, og det kan ikke være Andet, end at den Dannelse, som under en saadan Bestræbelse meddeles, nødvendig maae faae et Præg af noget Usundt, noget Opstruet, som det er vanskeligt at modvirke. Jeg skal paa den anden Side overordentlig villig indrømme Rigtigheden af den Bemærkning, som den ærede Rigsdagsmand gjorde den 11te Oktober, nemlig at Reformen, Fremstridtet gaaer ganske anderledes let i de private Skoler end i Statskolerne, og derfor kunde jeg heller ikke paa nogen Maade ønske en saadan Ordning, som hindrede de private Skoler fra at bestaae. Jeg ønsker, at de maae blomstre; jeg indrømmer, at der er en anderledes frisk, fri og let Bevægelighed hos dem, end der kan være hos Statens Skoler, men jeg troer ogsaa, det hører med til at bringe et tilfredsstillende Hele ud af denne Ordning, at den private Virksomhed i saa Henseende gaaer ved Siden af den af Staten beskyttede. At ville indbringe Frihandelsanskuelser paa dette Gebeet, er naturligtvis en fuldstændig Misforstaaelse, hængende sammen med den Opfattelse af Skolerne som Industri, der gaaer igjennem den ærede Rigsdagsmands Foredrag, og til hvilken jeg ret snart skal komme tilbage.

Denne Opfattelse af Metropolitanaskolen, som jeg nylig udviklede, og som jeg kan forstaae, men ikke dele, mødes praktisk med en anden Opfattelse, der har sin væsentligste Talsmand i den ærede Rigsdagsmand for Holbæk Amts 2den Valgkreds (Tscherning), men til hvilken iøvrigt en stor Mængde andre Medlemmer have sluttet sig. Jeg maae tilstaae, at den Opfattelse, hvorfra det ærede Medlem og hans Meningsfæller gaae ud, seer jeg mig ikke engang istand til at forstaae. Lad os kun strax tage fat paa det, jeg nys nævnte, nemlig at den lærde Underviisning skulde være et Slags Industri. Den ærede Rigsdagsmand, som udmærker sig ved særdeles flaaende og kraftige